

ДРУГИ ИЗВЕШТАЈ

о шестомесечном раду Аналитичке групе Министарства одбране и Војске Србије за анализу спровођења Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији, за период децембар 2011 – мај 2012. године

Подсећајући да је министар одбране донео Одлуку о спровођењу мера из делокруга Министарства одбране и Војске Србије утврђених Националним акционим планом (у даљем тексту: НАП) за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (акт Управе за стратегијско планирање инт. бр 13-58 од 18. маја 2011. године), којом је у тачки 3. овластио државну секретарку надлежну за политику одбране да донесе Решење о формирању Аналитичке групе Министарства одбране и Војске Србије за анализу спровођења НАП за примену Резолуције 1325 (у даљем тексту: Аналитичка група МО и ВС);

Подсећајући да је државна секретарка за политику одбране у мају 2011. године донела Решење о формирању Аналитичке групе МО и ВС за анализу спровођења НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (акт Управе за стратегијско планирање број 13-67 од 31. маја 2011. године);

Имајући у виду да је предвиђено је да се рад Аналитичке групе МО и ВС одвија у складу са Годишњим планом МО и ВС за спровођење НАП и да је тачком 5. Решења о формирању Аналитичке групе МО и ВС предвиђено достављање извештаја државној секретарки за политику одбране о реализацији задатака у надлежности Аналитичке групе МО и ВС, на сваких шест месеци;

Наглашавајући да су тачком 2. Решења о формирању Аналитичке групе МО и ВС прецизирани задаци у надлежности Аналитичке групе МО и ВС као:

- прикупљање и обрада података на основу утврђених индикатора и спровођење родне анализе у МО и ВС, у складу са активностима садржаним у НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН;
- вођење и ажурирање података за потребе извештавања о напретку у спровођењу НАП-а за примену Резолуције 1325 СБ УН у МО и ВС;
- анализа потреба за ресурсима ради достизања предвиђених циљева и реализације активности из надлежности МО и ВС утврђених НАП-ом;
- праћење и анализа евиденције о заступљености жена у МО и ВС и на руководећим дужностима, њиховом школовању, усавршавању и напредовању у каријери, учествовању у мултинационалним операцијама, цивилним мисијама и међународним активностима;
- праћење и анализа података из евиденције родно заснованог насиља;
- израда редовних шестомесечних и годишњих извештаја о спровођењу НАП-а за примену Резолуције 1325 СБ УН у МО и ВС;
- учешће чланова Аналитичке групе у стручном усавршавању о темама предвиђеним НАП-ом за примену Резолуције 1325 СБ УН;

- предлагање мера за унапређење спровођења НАП-а за примену Резолуције 1325 СБ УН у МО и ВС.

Аналитичка група МО и ВС подноси Други извештај о шестомесечном раду и реализацији задатака који су у њеној надлежности, за период децембар 2011 – мај 2012. године.

1. Активности Аналитичке групе МО и ВС

Аналитичка група МО и ВС одржала је у протеклом шестомесечном периоду два састанка.

Пети састанак Аналитичке групе МО и ВС одржан је 27. децембра 2011. године у Ректорату Универзитета одбране. На састанку је усвојен предлог првог Извештаја о шестомесечном раду Аналитичке групе Министарства одбране и Војске Србије за анализу спровођења Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији, за период децембар 2011 – мај 2012. године (у даљем тексту: први извештај о шестомесечном раду Аналитичке групе МО и ВС). Поменути извештај је садржао и предложене Препоруке за унапређење спровођења НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН, које су достављене државној секретарки за политику одбране.

Такође, на састанку је разматрано досадашње спровођење НАП из надлежности МО и ВС и договорена је припрема Годишњег извештаја о спровођењу НАП за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација у Министарству одбране и Војсци Србије за 2011. годину (у даљем тексту: Годишњи извештај МО и ВС за 2011. годину) предвиђен је да буде достављен државној секретарки, а с обзиром да је државна секретарка обавезна да извештава министра одбране, одлучено је да, по одобрењу државне секретарке, овај извештај буде прослеђен и Кабинету министра одбране и Мултисекторском координационом телу Владе Републике Србије за спровођење НАП.

Утврђено је, такође, да је у складу са усвојеним препорукама за унапређење спровођења НАП-а потребно извршити измену и допуну већ припремљеног Плана активности Министарства одбране и Војске Србије за спровођење НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН у 2012. години, па је наведену обавезу преузела на себе руководилац Аналитичке групе МО и ВС.

У оквиру сарадње са организацијом UN Women прецизирано је да су наредне активности које ће та организација подржати: реализација семинара за чланове Аналитичке групе МО и ВС, затим семинара за обуку саветника/саветница за род команданата националних контингената у мултинационалним операцијама, округли сто о родној равноправности на Војној академији и техничко опремање и подршка раду Аналитичке групе МО и ВС.

Шести састанак Аналитичке групе МО и ВС одржан је 27. марта 2012. године у сарадњи са Управом за кадрове Сектора за људске ресурсе МО. На састанку је разматрана сарадња Аналитичке групе МО и ВС и Управе за кадрове у 2012. години на спровођењу планских задатака који проистичу из НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН, а посебно израда Инструкције о вођењу и ажурирању родно одговорне евиденције и статистике по полу, која би била образац за вођење родно осетљиве статистике у кадровским службама свих организационих јединица МО и ВС. По мишљењу Управе за кадрове СЈР МО, израда ове инструкције није неопходна у 2012. години. Међутим, када је у питању предлог Аналитичке групе МО и ВС да се приступи изради Критеријума за селекцију и вођење у каријери жена-лидера, на овом састанку је постигнут договор о потреби да они буду прецизирани у наредном периоду у оквиру јединствених критеријума за жене и мушкарце лидере у Управи за кадрове СЈР МО. Међутим, како је наглашено у овој Управи, доношење ових критеријума изискује научно истраживање

којим би се установила категорија лидера у систему одбране, па је потребно да се у тај процес укључе и научне и истраживачке институције попут Универзитета одбране и Института за стратегијска истраживања СПО МО.

На овом састанку су разматране и наредне обавезе свих чланова АГ МО и ВС у прикупљању података, на основу утврђених индикатора у својим организационим јединицама МО и ВС, као и спровођење родне анализе у оквиру секције „Б“. Поред тога, поједини чланови Аналитичке групе МО и ВС добили су додатне задатке и то: вс др Елизабета Ристановић, вс др Ксенија Ђурић Атанасијевић, вс мр Драгана Аларгић, вс мр Анита Ђорђевић и пп Снежана Васић, а који се односе на надлежност секције „Б“ у спровођењу родне анализе, на унапређење метода рада, и на праћење у каријери прве мешовите класе кадета која је дипломирала на Војној академији 2011. године.

У присуству представница Агенције UN Women, анализирана је реализација Семинара за обуку чланова аналитичких група у сектору безбедности Републике Србије, од 22. до 24. марта 2012. године у Дому гарде Топчидер у Београду, у организацији Управе за стратегијско планирање СПО МО и Агенције UN Women. Изражено је обострано задовољство постигнутим резултатима и истакнута потреба за наставком сарадње између МО и ВС и Агенције UN Women у реализацији заједничких активности предвиђених Меморандумом о сарадњи.

Договорено је да се следећи састанак Аналитичке групе МО и ВС одржи у Управи за традицију, стандард и ветеране Сектора за људске ресурсе МО, 11. јула 2012. године, како би се размотриле могућности за ефикаснију реализацију циљева НАП који се односе на заштиту и унапређење људских права жена у МО и ВС.

2. Прикупљање и обрада података на основу утврђених индикатора и спровођење родне анализе у МО и ВС, у складу са активностима садржаним у НАП-у за примену Резолуције 1325 СБ УН

Мапирање система прикупљањем података у Министарству одбране и Војсци Србије остварује се два пута годишње. Прво мапирање система реализовано је у Управи за стратегијско планирање у септембру 2010. године и његови резултати су уграђени у садржај НАП. Аналитичка група МО и ВС, процењујући напредак у реализацији активности предвиђених НАП у 2011-2012. години, одлучила је да се свим организационим јединицама МО и ВС, које су предмет родне анализе, достави комплетна листа индикатора за праћење и мерење напретка у спровођењу НАП, како би се тестирала спремност система за целовиту примену НАП. Родна анализа је започела у мају 2012. године у МО и ВС и била је прилагођена надлежностима појединих организационих јединица, а завршена је крајем јула ове године изразом и подношењем извештаја о шестомесечном раду.

У односу на период обухваћен Првим шестомесечним извештајем Аналитичке групе МО и ВС, а потом и Годишњим извештајем о спровођењу НАП у 2011. години, може се запазити да све већи број организационих јединица МО и ВС адекватно и доследно користи индикаторе и правилно попуњава табеле за извештавање о степену реализације Плана активности Министарства одбране и Војске Србије за спровођење НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН у 2012. години. Међутим, резултати родне анализе нису у потпуности задовољавајући, јер нису добијени одговори по свим достављеним индикаторима.

Аналитичка група МО и ВС је задржала праксу да приликом прикупљања података о заступљености жена у организационим јединицама МО и ВС и на

руководећим местима, чланови Аналитичке групе МО и ВС податке исказују бројчано и процентуално у односу на укупан број запослених у својој организационој јединици МО и ВС, док се у извештајима Управе за кадрове СЈР, Управе за буџет СБФ МО и ГШ ВС подаци исказују у односу на укупан број запослених у МО, односно у ВС. Ради заштите тајности података, Аналитичка група у извештајима и даље, углавном, исказује процентуалне податке.

Резултати родне анализе за период септембар 2010 - септембар 2011. године, као и степена реализације задатака који проистичу из Одлуке министра о спровођењу мера из делокруга Министарства одбране и Војске Србије утврђених Националним акционим планом за примену Резолуције 1325 за период јануар - децембар 2011. садржани су у првом Годишњем извештају МО и ВС за 2011. годину, који је достављен државној секретарки, Кабинету министра одбране и Мултисекторском координационом телу Владе и стављен на увид широј јавности постављањем на сајт Министарства одбране.

Припреме за спровођење родне анализе за период септембар 2011 - септембар 2012. године започеће на следећем састанку Аналитичке групе МО и ВС, који је заказан за 11. јули 2012. године. Родна анализа МО и ВС ће се реализовати током септембра до средине октобра 2012. године. Резултати те анализе биће саопштени у другом Годишњем извештају о резултатима спровођења НАП у МО и ВС, који Аналитичка група МО и ВС треба да припреми у другој половини 2012. године и поднесе на увид надлежним органима и јавности, почетком 2013. године.

3. Вођење и ажурирање података за потребе извештавања о напретку у спровођењу НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН у МО и ВС

С обзиром да су у Годишњи извештај МО и ВС за 2011. годину обухваћене и активности реализоване у децембру прошле године, предмет анализе овог шестомечног извештаја су активности реализоване у МО и ВС у периоду од јануара 2012. године до краја јуна 2012. године.

По питању вођења и ажурирања података за потребе извештавања о напретку у спровођењу НАП-а за примену Резолуције 1325 СБ УН у МО и ВС, у претходно наведеним извештајима утврђено је да је у МО и ВС, у складу са садржајем НАП и функционалним надлежностима појединих организационих јединица, успостављено неколико родно осетљивих евиденција: у Управи за стратегијско планирање СПО МО; у Управи за кадрове СЈР МО; у Управи за људске ресурсе (Ј-1) ГШ ВС, у Центру за мировне операције ЗОК ГШ ВС и у Управи за односе са јавношћу МО ВС. У току је успостављање родно одговорне евиденције у Управи за међународну војну сарадњу СПО МО и у Управи за традицију, стандард и ветеране СЈР МО.

У Управи за стратегијско планирање СПО МО *постоји и редовно се ажурира евиденција о активностима представника МО и ВС у вези са Резолуцијом 1325 СБ УН у земљи и иностранству*. Наведена евиденција је била доступна ради анализе и извештавања секцији „Б“ Аналитичке групе МО и ВС. За протеклих шест месеци, од јануара до краја јуна 2012. године, евидентирано је **укупно 186 планских и ванпланских активности** у вези са спровођењем НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН у Републици Србији у 2012. години, из надлежности МО и ВС. Анализом поменуте евиденције, која се ажурира на дневном нивоу, долази се до сазнања да је реализација једне планске или ванпланске активности често изискивала вишедневно ангажовање једног или чак више лица из различитих организационих јединица МО и ВС и да је у

наредном периоду потребно веће ангажовање секције „Б“ Аналитичке групе МО и ВС ради сублимације евидентираних активности и прецизнијег извештавања о укупном броју реализованих активности.

Такође, у претходном извештају Аналитичка група МО и ВС известила је да у Министарству одбране и Војсци Србије *постоји родно осетљива база података у Кадровском информационом систему (у даљем тексту: КаИС), као и да је у изради нова верзија КаИС која ће донети побољшања у евиденцији и обради података.* У Управи за кадрове Сектора за људске ресурсе МО ова евиденција се води за цео систем МО и ВС, а у Управи за људске ресурсе (Ј-1) ГШ ВС за Војску Србије. Поред тога, у извештајима чланова Аналитичке групе МО и ВС из организационих јединица МО и ВС које су непосредно укључене у реализацију појединих активности предвиђених НАП-ом: Сектора за политику одбране МО (Управа за стратегијско планирање, Управа за међународну војну сарадњу, Институт за стратегијска истраживања), Сектора за људске ресурсе МО (Универзитет одбране, Војна академија, Управа за традицију, стандард и ветеране), Сектора за материјалне ресурсе МО (Војномедицинска академија), Сектора за буџет и финансије МО, Управе за односе са јавношћу, Војнообавештајне агенције и Војнобезбедносне агенције, Генералштаба Војске Србије (Управа за људске ресурсе Ј-1, Управа војне полиције и Центар за мировне операције ЗОК ГШ ВС) садржана је констатација да се у њиховим организационим јединицама *остварује редовно ажурирање родно осетљивих података, али се они, пре свега, свде на податке о заступљености жена и, евентуално, на заступљеност жена на руководећим местима.* Међутим, и даље не постоји методолошки уједначено вођење родно осетљиве статистике, па је Аналитичка група предложила да Управа за кадрове СЈР МО сачини Инструкцију како треба водити родно осетљиву евиденцију кадрова и родно осетљиву статистику и да је достави свим кадровским службама по дубини система на реализацију. Управа за кадрове Сектора за људске ресурсе МО, на заједничком састанку представника те Управе и Аналитичке групе МО и ВС, одржаном 27. марта 2012. године, изразила је став да није потребно приступити изради Инструкције за вођење родно осетљиве евиденције и статистике, јер сматра да се та евиденција добро води и ажурира редовно по дубини система.

Управа за међународну војну сарадњу СПО МО у анализираном периоду је започела процес успостављања и вођења *родне евиденције и родно разврстане статистике о учешћу жена запослених у МО и ВС у међународним активностима у 2012. години,* али у свом извештају констатује да јој недостају конкретне инструкције о начину успостављања и ажурирања такве евиденције. У извештају, ова Управа посебно истиче да је остварена успешна сарадња у вези примене Резолуције 1325 СБ УН са Канцеларијом НАТО, УНДП и Мисијом ОЕБС у Србији и, на билатералној основи, са ОС Краљевине Норвешке, Краљевине Холандије, Краљевине Шведске и министарствима одбране Словеније, Хрватске, Босне и Херцеговине, Црне Горе, Македоније и Бугарске.

У Центру за мировне операције ЗОК ГШ ВС *постоји родно осетљива база података о учешћу жена у мултинационалним операцијама.* Центар предузима континуиране мере за повећање заступљености жена у мултинационалним операцијама под мандатом УН и за едукацију свих учесника у мултинационалним операцијама о родно осетљивим темама.

У анализираном периоду од јануара до јуна 2012. године остварен је значајан помак у обезбеђивању одређених материјално-финансијских ресурса, у односу на протеклу, 2011. годину, када је било могуће ангажовати само људске ресурсе у реализацији активности утврђених НАП.

Што се тиче података који се односе на планирана, одобрена и утрошена средства, у складу са Правилником о планирању, програмирању, буџетирању и извршењу у МО и ВС, у циљу дораде предлога Средњорочног плана и програма развоја система одбране од 2011-2016. године, подсећамо да је Управа за стратегијско планирање, 10.11.2011. године, доставила Одељењу за финансије и ППБИ СПО План пројекта НАП и активности из њеног делокруга. Предложен је **Пројекат „Национални акциони план за примену Резолуције 1325 СБ УН у Министарству одбране и Војсци Србије“** и два подпројекта: „Спровођење Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 СБ УН у Министарству одбране и Војсци Србије“ и „Праћење и извештавање о току реализације Националног акционог плана у пракси“. Наведене активности су високог степена приоритета, носилац активности је УСП СПО. Показатељ успешности реализације задатака је број реализованих активности и извештаји о спровођењу Плана. За реализацију активности, затражена су финансијска средства по контима: 4237, 4222, 4233, 4246, 4234, у укупном износу од 558.000 динара.

У Финансијском плану Министарства одбране за 2012. годину, у потпрограму „Политика одбране“ у оквиру програма „Централна администрација и подршка“ за спровођење пројекта Национални акциони план за примену Резолуције 1325 СБ УН - Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2010-2015) у односу на пројектована финансијска средства у износу од 558.000 динара, одобрено је 450.000 динара. Планирана средства треба да задовоље најосновније потребе институционалних тела и механизма родне равноправности из надлежности МО и ВС. На пример, планирана су средства за одржавање четири састанака Политичког савета Владе Републике Србије за спровођење НАП коме стручну и организационо-техничку потпору пружа МО, затим четири састанка Аналитичке групе МО и ВС, средства за функционисање саветнице за родну равноправност министра одбране и симболична средства за едукацију и службена путовања. Иако скромна, ова средства стварају услов за отпочињање функционисања механизма родно одговорног буџетирања у МО и ВС. Носилац извршења је Управа за стратегијско планирање Сектора за политику одбране, која је обавезна и да прати реализацију конкретних активности у 2012. години. Аналитичка група МО и ВС је добила извештај из Управе за стратегијско планирање СПО да није било утрошених средстава за протеклих шест месеци и да су предвиђене активности које су изискивале већу материјалну и финансијску подршку реализоване уз подршку Агенције UN Women.

Међутим, из извештаја организацијских целина МО и ВС у делу који се тиче ангажованих ресурса потребних за реализацију активности из НАП, уочено је да се спровођење задатака у оквиру разних видова обуке запослених о проблематици родне равноправности, одвијало без адекватно планираних и издвојених финансијских средстава. Поједине организационе јединице, попут Војне академије СЛР МО и Центра за мировне операције ЗОК ГШ ВС, нису упутиле Сектору за политику одбране предлог са захтевом за материјалну подршку у реализацији предвиђених активности, али су затражили сагласност да своје активности реализују уз подршку Агенције UN Women, чему се изашло у сусрет, а та агенција је сносила већину трошкова планских активности у вези са едукацијом. Упркос томе, сматрамо да нерасполагање одређеним финансијским средствима може угрозити спровођење НАП у планираном обиму и са конкретним задацима на годишњем нивоу до 2015. године. Стога се свим организационим јединицама МО и ВС препоручије, да планиране активности за спровођење НАП за 2013. годину буду исказане и кроз потребне људске, материјалне и финансијске ресурсе за њихову реализацију и благовремено буду достављене Управи за стратегијско планирање СПО МО ради планирања за наредну годину.

4. Праћење и анализа евиденције о заступљености жена у МО и ВС и на руководећим дужностима, њиховом школовању, усавршавању и напредовању у каријери, учествовању у мултинационалним операцијама, цивилним мисијама и међународним активностима

На основу података које је Аналитичка група МО и ВС добила из Управе за кадрове Сектора за људске ресурсе МО – *процент заступљености жена у МО и ВС у мају 2012. године је непромењен у односу на показатеље из септембра 2011. године и износи 19,1 одсто жена од укупног броја запослених у МО и ВС.* Овај податак је охрабрујући, јер показује да је заустављен негативни тренд опадања опште заступљености жена у МО и ВС, који је био изражен у континуитету од 2007. године до краја 2011. године. Аналитичка група МО и ВС је закључила у Годишњем извештају за 2011. годину да узроке смањења укупног броја жена запослених у МО и ВС за 0,4% од септембра 2010. до септембра 2011. године треба тражити у испуњавању услова једног броја жена за редован одлазак у пензију, забране пријема нових лица на упражњена места у администрацији и због промене радног места из економских разлога одласком из МО и ВС високообразованих и стручних кадрова и упослењем на боље плаћена радна места у јавном или приватном сектору. Индикатор - просечна зарада мушкараца и жена у МО и ВС и у 2011. години указао је да су жене у просеку за трећину мање плаћене од мушкараца, а такав је тренд настављен и у првој половини 2012. године.

Још једном се потврђује да суштински не постоје законске препреке за равноправан третман мушкараца и жена у МО и ВС, али да постоје разлике у вођењу у каријери професионалних војних лица (просечан број задржавања у истом чину, просечно задржавање на истом радном месту у служби, просечна оцена за последње две године, проценат жена упућених након завршене ВА у организационе јединице у МО и ВС на командне дужности, проценат жена упућен након завршене ВА у организационе јединице у МО и ВС на административне дужности итд.) и у напредовању између професионалних војних лица и цивила, без обзира на родне разлике.

Имајући у виду да је Управа за организацију СПО МО доставила податак да у 2012. години нема ни планираних, ни реализованих активности које се односе на спровођење НАП, а посебно на предвиђене организацијске промене како би се уклониле евентуалне препреке за равноправни третман и заступљеност жена, став Аналитичке групе МО и ВС је *да је ради спречавања даљег одлива жена из МО и ВС, као и високообразованих кадрова оба пола, потребно размотрити могућност организацијских промена у МО, а у Управи за кадрове СЉР вођења у каријери за цивиле, међу којима је највећи проценат жена.*

Такође, Аналитичка група МО и ВС указује да постоји оправдана бојазан да би најављивано смањење државне администрације у 2012. години у првом реду погодило жене запослене у државним институцијама, укључујући и Министарство одбране, јер подаци говоре да оне преовлађују на административним дужностима. Процењује се да би то могло да додатно утиче на укупно смањење заступљености жена у МО и ВС и да погоди тзв. рањиве категорије као што су: самохране мајке, жене из мањинских етничких група, принудно расељена лица, инвалиди, труднице, породиље, лица ангажована по уговору на одређено време итд.

Процент жена у МО и ВС по полу и категорији кадра у односу на укупан број запослених у МО и ВС у мају 2012. износи: *0,2% жена–официра, 0,1% жена–подофицира, 16,0% жена–цивилних лица, 2,8% жена–професионалних војника у односу на укупан број запослених, тј. укупно 19,1% жена од укупног броја запослених у назначеном периоду.* Највећи број запослених жена има средњу стручну спрему 9,2%

од приказаних 19,2 %, док је дошло до повећања заступљености жена са виском стручном спремом за 3,0 %.

Према извештајима организационих јединица МО и ВС највећу заступљеност жена у односу на укупан број запослених имају оне организационе јединице у којима се захтева стручни и цивилни образовни профил, а најмање је жена у оперативном саставу Војске Србије за које је потребно војно образовање.

Сектор за буџет и финансије МО и даље је организациона јединица са највећим процентом жена, **чак 76 % од укупног броја запослених**, односно један одсто више у односу на период подношења првог шестомесечног извештаја Аналитичке групе МО и ВС. Затим, следи Управа за војно здравство, јер само на Војномедицинској академији има 68 % жена од укупног броја запослених, што, такође, износи један проценат више у односу на претходни периоду. Затим, следи Секретаријат министарства у коме 56% од укупног броја запослених чине жене. С друге стране, и даље је **најмања** заступљеност жена од укупног броја запослених у **Војсци Србије** која **износи 8,4% од укупног броја запослених у Војсци Србије**.

Међу цивилним лицима највише је жена војних и државних службеника. Према подацима из септембра 2011. највише жена у категорији државних службеника је било у Сектору за материјалне ресурсе МО, односно чак 42 %. Међутим, према подацима из јуна 2012. године, тај проценат заступљености је смањен на 37,22%. У том сектору и даље има највише жена у категорији војних намештеника, али њихов број незнатно је смањен од 36 % (у септембру 2011. године) на 35,82% (у јуну 2012. године) од укупног броја војних намештеника у том сектору. Жена на руководећим дужностима има 10,98%. Просечна старосна структура лица женског пола у том сектору је 46 година живота, а мушког пола 48 година живота. Просечна старосна структура жена на руководећим дужностима износи 49 година живота.

У свим осталим организационим јединицама МО и ВС жене су најбројније у категорији војних службеника. Претежна категоризација жена запослених са ССС као војних службеника обезбеђује им статус који је недискриминаторски по питању зарада. Међутим, у нешто неповољнијем положају су лица са ВСС и научним звањима у категорији војних службеника, која немају положајну групу и вођење у каријери који би им обезбедили и веће зараде у систему.

Повећење броја професионалних војника је било посебно значајно у периоду почетка спровођења НАП, када је од септембра 2010. године до септембра 2011. године број професионалних војника-жена повећан за 0,8 одсто. Посматрано унутар категорије професионалних војника, заступљеност жена износи 9,13%, али је њихова заступљеност у тој категорији у односу на укупан број запослених 2,8%. Жене заинтересоване да заснују радни однос као професионални војници, јављају се на конкурс под једнаким условима као и мушкарци. Укупан број примљених жена зависи од њиховог интересовања, потреба јединица, као и од задовољавања критеријума предвиђених конкурсом.

Према подацима Управе за обавезе одбране СЛР МО из јуна 2012. године, након доношења Одлуке о обустави обавезе служења војног рока, у периоду од марта 2011. до марта 2012. године у Војску Србије је **упућено на добровољно служење војног рока** 1.684 регрута, **од којих су 230 жене или 13,6%**. Прецизније речено, у марту 2011. је упућено на добровољно служење војног рока 543 регрута од којих 74 жене, тј. 13,6% жена; у септембру 2011. године 576 регрута од којих 92 жене, тј. 15,9%; и у марту 2012. године 565 регрута од којих су 64 жене, тј. 11,3%. Од укупно 230 жена упућених на добровољно служење војног рока, 25 жена је упућено на **Курс за резервне официре, што износи 10,8%**.

Према подацима из Управе за људске ресурсе (Ј-1) ГШ ВС из јуна 2012. године попуна Војске Србије лицима женског пола износи: **0,66% жена–официра, 0,48% жена–подофицира, 27,47% жена–цивилних лица, 9,31% жена–професионалних војника. Укупно број лица женског пола у Војсци Србије износи 8,40% у односу на укупан број запослених у Војсци Србије.**

Према расположивим подацима из неких организационих јединица МО и ВС из маја 2012. године могу се, ипак, констатовати извесне позитивне промене у погледу процентуалне заступљености жена на руководећим-командним дужностима у МО и ВС у односу на претходни период.

Према извештају Института за стратегијска истраживања СПО из маја 2012. године, од укупног броја руководећих места у институту чак 60% жена је на руководећим положајима, укључујући и директорку тог института др Јованку Шарановић.

И у другим организационим јединицама МО се дешавају промене у погледу веће заступљености жена на руководећим положајима. Према подацима из Сектора за буџет и финансије из маја 2012. године, у односу на претходни период извештавања, сада су три жене на руководећим местима (истина, две су на нижим руководећим, а једна на средњем руководећом положају). На Војномедицинској академији од укупног броја руководећих места жене заузимају 27 %, а у ВБА 4,69%.

Међутим, прогрес није остварен што се тиче постављења жена на дужности у војнодипломатским представништвима. Према извештају Војнообавештајне агенције из маја 2012. године **још нема жена које су војнодипломатски представници Министарства одбране.**

Као пример добре праксе посебно истичемо чињеницу да је Универзитет одбране, који је основан Одлуком Владе Републике Србије 24.02.2011. године, посебну пажњу посветио вођењу родно одговорне политике запошљавања. **На Универзитету одбране је заступљено 30% жена од укупног броја запослених, од чега је 20% жена од укупног броја именованих у органима Универзитета одбране на местима наставника на високошколским институцијама у саставу Универзитета.** На Универзитету одбране се на високој руководећој дужности, тачније на формацијском месту проректора за научноистраживачку делатност налази се проф. др Мирјана Животић-Вановић итд.

Тренд постепеног повећања заступљености жена на руководећим-командним дужностима заступљен је и у Војсци Србије. Илустрације ради, у септембру 2010. године било је 0,8% жена, а у септембру 2011. године 0,9% жена на руководећим-командним дужностима. Аналитичка група МО и ВС очекује да ће наведени тренд постепеног повећања заступљености жена на руководећим-командним дужностима бити настављен и у 2012. години, с обзиром на чињеницу да нова генерација кадета и кадеткиња из 133. класе Војне академије има више од 40 кадеткиња, које би требало да дипломирају ове године.

Аналитичка група МО и ВС је добила индикаторе само из мањег броја организационих јединица о образовном и старосном профилу жена које су на руководећим положајима, тако да не може саопштити прецизне податке. Сумирајући резултате достављених података, уочава се да је просек година старости жена на руководећим положајима, углавном, сличан као и просек година старости мушкараца на руководећим положајима, односно да у просеку износи 49 година.

Планом школовања и усавршавања кадра у МО и ВС у 2012. години, а у складу са потребама система одбране, предвиђено је школовање и усавршавање већег броја жена. Број пријављених девојака за упис у Војну академију сваке године расте. Према најновијим подацима са Војне академије од 10.07.2012. године за упис у школску 2012-2013. годину конкурисало је 434 девојака за, како је планирано, 36 места опредељених за

упис кадеткиња. Међутим, њихови резултати приликом селекције су били веома добри, тако да је могуће да буде уписан и већи број девојака од предвиђене квоте од 20%.

Војна гимназија и даље **нема адекватне материјалне услове за смештај и школовање девојака.**

На усавршавању у Школи националне одбране **нема жена.**

У Школи резервних официра било је **10,8% жена.**

Што се тиче заступљености жена међу запосленима на Војној академији и Војној гимназији она је повољна, јер 32 % од укупног броја запослених чине жене. Међутим, у категорији запослених официра на Војној академији и Војној гимназији мали је проценат жена, док је у категорији цивилних лица међу запосленим лицима у тим образовним институцијама чак 73 % жена - према образовној структури 17 % су жене са високом стручном спремом, 16 % је магистара и 10 % доктора наука, док 36,7 % од укупног броја запослених чине жене са средњом стручном спремом.

На Медицинском факултету Војномедицинске академије на школовању у три класе кадета и кадеткиња на основним студијама се налази чак 56% жена. На специјалистичким студијама има 35,33% жена од укупног броја полазника, а на докторским студијама има 45% жена.

У односу на постављени четврти општи циљ у НАП – обезбеђење равноправног учешћа жена у решавању конфликта, постконфликтних ситуација и у мултинационалним операцијама, Аналитичка група МО и ВС је, на основу података из Центра за мировне операције ЗОК ГШ ВС, дошла до следећих сазнања **Војни контингент Републике Србије у мултинационалним операцијама има 13% жена.** Укупно су биле ангазоване 23 припаднице МО и ВС, од чега 1 лекарка и 22 медицинске сестре у 29 мандата, јер су четири припаднице МО и ВС, на свој захтев биле ангазоване у два мандата, а једна припадница је ангазована чак три пута. Један од разлога недовољног учешћа жена у оперативном саставу мултинационалних операција јесте чињеница да **жене чине мали број оперативног састава војске (8,40%),** што ограничава њихову већу заступљеност у оперативном саставу мултинационалних операција.

С обзиром да постојећи Закон о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије не садржи одредбу која се односи на специјализовану обуку и едукацију учесника мултинационалних операција за посебне потребе жена и деце у конфликтним ситуацијама, на чему, иначе, инсистира Резолуција 1325 СБ УН, предлажемо да изменама и допунама овог закона буде регулисано и ово питање.

Аналитичка група МО и ВС и у овом извештају констатује да не постоје прописи који би онемогућавали жене да буду запослене на свим радним местима у организационим јединицама МО и ВС, уколико имају одговарајућу стручну спрему и потребна знања и вештине.

5. Праћење и анализа података из евиденције родно заснованог насиља

Иако је свим организацијским целинама МО и ВС достављен акт Решења о формирању Аналитичке групе МО и ВС са утврђеном листом индикатора постојећег стања, из организацијских јединица које су предмет родне анализе и даље **нема достављених података и конкретних показатеља о заштити жена у наведеним организацијским јединицама.**

Раније достављени подаци из Одељења за опште послове Сектора за политику одбране и из Управе за људске ресурсе (Ј-1) ГШ ВС говоре о чињеници да је само један мушкарац користио плаћено одсуство за негу детета, док нема других и нових показатеља који се односе на регистроване случајеве насиља над женама и о њиховој делотворној заштити.

Имајући у виду изнете проблеме, као и чињеницу да тешка материјална ситуација у друштву не дозвољава издвајање адекватних средстава за делотворну заштиту жена у друштву, па самим тим и у сектору безбедности и у МО и ВС, Аналитичка група МО и ВС процењује да ће се у наредном периоду реализација циљева из овог поглавља НАП-а остваривати, углавном, на нивоу гарантованих законских права жена запослених у МО и ВС. С тим у вези, у намери да поставке успостављење евиденције о родно заснованом насиљу и системско решавање гарантованих људских права жена у МО и ВС, Аналитичка група МО и ВС ће разматрати могућности за решавање наведених питања на заједничком састанку са представницима Управе за традицију, стандард и ветеране СЉР МО у јулу ове године.

Такође, с обзиром да је Аналитичка група МО и ВС у претходном извештају посебно указала на чињеницу да нису потребна посебна материјална и финансијска средства за реализацију активности на превенцији насиља над женама и девојкама у конфликтним и постконфликтним ситуацијама, јер се она може реализовати кроз изградњу адекватног нормативног, стратегијског и програмског оквира. Стога се предлаже Правној управи Секретријата министарства и Управи за стратегијско планирање СПО да, у циљу достизања стандарда родне равноправности развијених земаља, а посебно стандарда Европске уније, као и стандарда из закона и стратегијских докумената усвојених у Републици Србији којима се промовише заштита људских права, а посебно људских права жена, у изради нових законских и подзаконских аката и стратегијских и планских докумената, или измени и допуни постојећих уграде родни аспект и обезбеде нормативно-стратегијски основ за адекватну заступљеност и заштиту жена у МО и ВС.

Ради ефикаснијег и поузданијег извештавања о остваривању петог општег циља садржаног у НАП-у - осигуравање задовољавајућег нивоа делотворне заштите жена и девојака од свих видова дискриминације, кршења женских људских права и родно заснованог насиља, поново подсећамо да је Аналитичка група МО и ВС *предложила у Годишњем извештају МО и ВС за 2011. годину да се у 2012. години успостави евиденција о притужбама због кршења женских људских права, дискриминације и родно заснованог насиља и извештавање о степену остваривања нормативне и делотворне заштите жена у МО и ВС при Управи за традицију, стандард и ветеране СЉР МО. Такође је предложено да након успостављања механизма родне равноправности „особа од поверења“, Управа за традицију, стандард и ветеране СЉР МО треба да оствари сарадњу са тим механизмом ради делотворне заштите жена.*

6. Израда редовних шестомесечних и годишњих извештаја о спровођењу НАП-а за примену Резолуције 1325 СБ УН у МО и ВС

Аналитичка група МО и ВС, поред *првог Извештаја о шестомесечном раду Аналитичке групе Министарства одбране и Војске Србије за анализу спровођења Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности*

Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији, за период мај - новембар 2011. године, израдила је и *Годишњи извештај о спровођењу НАП за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација у Министарству одбране и Војсци Србије за 2011. годину*, са табеларним приказом степена реализације годишњег Плана активности на спровођењу НАП-а за примену Резолуције 1325 СБ УН из надлежности МО и ВС за 2011. годину и доставила га 17.01.2012. године државној секретарки за политику одбране, Кабинету министра одбране и Мултисекторском координационом телу Владе Републике Србије за спровођење НАП.

На препоруку Повереника грађана за информације од јавног значаја и Овлашћеног лица за информације од јавног значаја у Правној управи Секретаријата министарства, Годишњи извештај о спровођењу НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН у Републици Србији у 2011. години из надлежности МО и ВС који је сачинила Аналитичка група МО и ВС, постављен је на сајт Министарства одбране, у рубрици „Документа“, 22.06.2012. године и доступан је на увид широј јавности.

Поред израде Другог шестомесечног извештаја Аналитичке групе МО и ВС о свом раду за период децембар 2011-јун 2012. године, у току је израда и шестомесечног извештаја о спровођењу НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН у Републици Србији из надлежности МО и ВС ради подношења Мултисекторском координационом телу Владе за спровођење НАП, средином јула ове године.

7. Учешће чланова Аналитичке групе у стручном усавршавању о темама предвиђеним НАП-ом за примену Резолуције 1325 СБ УН

Од стране Аналитичке групе МО и ВС и Управе за стратегијско планирање СПО МО иницирано је више облика едукације који треба да унапреде спровођење НАП у МО и ВС, а који су реализовани у првој половини 2012. године у сарадњи са Агенцијом за родну равноправност и оснаживање жена UN Women (у даљем тексту: Агенција UN Women). Имећу осталог, *предложена је и реализована са успехом обука за чланове аналитичких група у сектору безбедности за спровођење НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН у Републици Србији, затим Курс за обуку родних саветника/саветница команданата националних контингената у мултинационалним операцијама, као и један округли сто на Војној академији.*

Запажа се, такође, да су чланови Аналитичке групе истовремено и иницијатори и реализатори појединих активности из Годишњег Плана активности МО и ВС у својим организационим јединицама, што може бити прихватљиво само у почетној фази спровођења НАП, али не и до 2015. године. Тим поводом, Аналитичка група МО и ВС посебно указује да је, на основу Одлуке министра одбране, спровођење НАП у функционалној надлежности појединих организационих јединица МО и ВС и да је потребно увођење у реализацију циљева НАП већег броја мушкараца и жена запослених у тим организационим јединицама МО и ВС, што представља тзв. процес уродњавања (Gender mainstreaming). У вези с наведеним, предлаже се надлежним организационим јединицама да кроз редовне форме едукације запослених предвиде и теме које се односе на родну едукацију и оспособе за извршавање предвиђених активности из НАП већи број лица из свог састава.

Примера ради, у организацији Управе за стратегијско планирање СПО у сарадњи са Агенцијом UN Women и уз учешће руководиоца Аналитичке групе МО и ВС мр Биљане Стојковић, реализован је од 22. до 24. марта у Дому Гарде Топчидер семинар за

родну едукацију 27 чланова аналитичких група из сектора безбедности Републике Србије. Након овог семинара договорено је хоризонтално повезивање свих аналитичких група у сектору безбедности уз одржавање повремених заједничких састанака посвећених размени искустава и едукацији чланова аналитичких група, уз подршку Агенције UN Women. Поред тога, у име Агенције UN Women, госпођа Зорица Скакун уручила је донацију те агенције Аналитичкој групи МО и ВС у виду пет преносивих рачунара који се налазе на дуговању у Управи за стратегијско планирање СПО МО.

Члан Аналитичке групе МО и ВС мајор Горан Топаловић из Центра за мировне операције ЗОК ГШ ВС иницирао је и као директор курса са сарадницима из ЦМО ЗОК ГШ ВС и уз подршку Агенције UN Women реализовао активност обуке 30 лица (15 припадника МО и ВС и 15 припадника МУП) за дужност родних саветника команданата националних контингената у мултинационалним операцијама. Курс је реализован у просторијама Центра за мировне операције ЗОК ГШ ВС у Београду, од 02. до 06. априла 2012. године. Након успешне реализације овог курса Генералштаб ВС предложио је да реализација овог курса у 2013. години буде регионалног карактера.

Чланица Аналитичке групе МО и ВС са Војне академије СЈР МО др Ксенија Ђурић Атанасијевски ангажовала се на припреми Округлог стола, који је реализован на Војној академији 29.05.2012. године, на тему: **„Род и људска безбедност - спречавање конфликта и развој толеранције“** у организацији Војне академије СЈР МО и Агенције UN Women. На округлом столу учествовало је око 80 кадеткиња и кадета Војне академије уз учешће као излагача представница Војске Србије, Министарства просвете и академске заједнице.

У организацији Управе за стратегијско планирање и Института за стратегијска истраживања СПО, уз подршку Центра за безбедносну сарадњу RACVIAC - SE Europe реализовано је учешће четворочлане делегације МО коју су чинили три представника Аналитичке групе МО и ВС, од којих је госпођа потпуковник Снежана Васић из Управе за кадрове СЈР била шеф делегације, и уз учешће два представника Института за стратегијска истраживања СПО: госпође потпуковника Светлане Јанковић, в.с. Ивана Димитријевића и мајора Стевице Причића, члана Аналитичке групе МО и ВС из Управе за међународну војну сарадњу. Делегација је учествовала у раду Округлог стола на тему: **„Реформа сектора безбедности и родно питање – имплементација Резолуције УН 1325“** од 22. до 24. марта 2012. године у Загребу и Марибору.

У организацији Управе за стратегијско планирање СПО МО у Дому Гарде Топчидер у Београду, 06. јуна 2012. године **реализована су три излагања у сарадњи са оружаним снагама Краљевине Холандије** на основу Плана билатералне војне сарадње МО за 2012. годину (Gender policy). Иницијатор ове сарадње и носилац домаћинских дужности делегацији из ОС Холандије била је руководица Аналитичке групе МО и ВС мр Биљана Стојковић. Излагања су се односила на преношење холандских искустава у унапређењу услова за већу заступљеност жена у сектору безбедности, са посебним нагласком на искуства у ангажовању жена у оружаним снагама и у мултинационалним операцијама. Предавачи су биле: мајор Esther van der Meulen - van Dijk и кадеткиња Eli Barbiers. Овом облику едукације присуствовало је око 80 припадника МО и ВС, као и представници институционалних тела за примену НАП у сектору безбедности Републике Србије.

Поред тога, у Институту за стратегијска истраживања СПО МО у току је рад на пројекту који је у функцији праћења реализације НАП: **„Психолошки аспекти успешности у војној професији“**, на чијој је реализацији непосредно ангажована чланица Аналитичке групе МО и ВС мр Анита Ђорђевић.

На основу Наређења министра одбране, на регионалном састанку представника механизма за родну равноправност у министарствима одбране и оружаним снагама у организацији UNDP/SEESAC у Бечићима, у Црној Гори, од 24. до 26. јуна 2012. године, у саставу четворочлане делегације Министарства одбране и Војске Србије учествовала су три члана Аналитичке групе МО и ВС са излагањима праћеним презентацијама: мр Биљана Стојковић, др Ксенија Ђурић Атанасијевски и Наташа Мрдак. Састанак је организован ради утврђивања активности које треба реализовати у периоду од 2012 – 2014. године, у функцији спровођења пројекта: *„Јачање регионалне сарадње на плану интеграције родне перспективе у реформу сектора безбедности на Западном Балкану“*, укључујући и активности које се односе на родну едукацију у наведеном периоду.

8. Предлагање мера за унапређење спровођења НАП-а за примену Резолуције 1325 СБ УН у МО и ВС

Поступајући по препоруци Поверенице за заштиту равноправности Републике Србије, др Невене Петрушић, Управа за оперативне послове (ЈЗ) ГШ ВС је у процесу израде Правила службе Војске Србије извршила измену нацрта Правила и претећих упутстава ради равноправног учешћа и напредовања жена у Војсци Србије. С тим у вези, тачком 29. Правила службе Војске Србије регулисано је да се официри, подофицири и цивилна лица на служби у Војсци Србије међусобно ословљавају са „Ви“ и „господине (госпођо)“ наводећи чин, звање или презиме. Постојећи Закон о Војсци Србије, чланом 22. регулише да су чиновни и звања војних лица у мушком роду. Аналитичка група МО и ВС предлаже да пре израде предлога о измени постојећег Закона о Војсци Србије, како би се омогућило евентуално увођење родно диференцираних назива за чиновне и звања у Војсци Србије, о томе поведе јавна расправа стручњака различитих профила.

С обзиром да је из Центра за мировне операције ЗОК ГШ ВС достављен податак да постојећи Закон о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије не садржи одредбу која се односи на специјализовану обуку и едукацију учесника мултинационалних операција за посебне потребе жена и деце у конфликтним ситуацијама, на чему, иначе инсистира Резолуција 1325 СБ УН, предлажемо Центру за мировне операције ЗОК ГШ ВС и Правној управи Секретаријата МО да приликом следећих измена и допуна овог закона буде регулисано и ово питање.

Поступајући по препоруци Повереника за информације од јавног значаја, Годишњи извештај МО и ВС у 2011. години постављен је на сајт МО и доступан је широј јавности. Аналитичка група МО и ВС предлаже да се са таквом праксом настави до краја 2015. године, до када је предвиђена примена овог документа.

У вези спровођења циљева и активности садржаних у НАП, који се односе на формирање преосталих предвиђених институционалних тела и механизма родне равноправности из делокруга надлежности МО и ВС, предлажемо Секретаријату МО да приликом именовања лица за саветнике министра одбране укаже на потребу да се процес именовања *саветника/саветнице за родну равноправност министра одбране усклади са решењима предвиђеним у НАП*, а затим предлажемо новоименованом саветнику/саветници за родну равноправност министра одбране да предузме све мере из своје надлежности ради успостављања механизма *„особа од поверења“* у свим организационим јединицама Министарства одбране и Војске Србије ранга управе/бригаде, као што је и предвиђено НАП-ом за примену Резолуције 1325 СБ УН у Републици Србији.

Начелнику Генералштаба Војске Србије се предлажемо да, на основу Одлуке министра, утврди критеријуме за избор и обуку **саветника/саветница команданата националних контингената** за родну равноправност у мултинационалним операцијама (у даљем тексту: МнОп), водећи рачуна о објективним потребама и могућностима ангажовања ових саветника до 2015. године у оквиру националних контингената у МнОп. Такође се предлаже да се обезбеди веће учешће и обука жена на местима: саветника/саветница команданата националних контингената за родну равноправност у МнОп, војних посматрача и чланова националних контингената у мултинационалним операцијама.

Управи за буџет Сектора за буџет и финансије се предлаже да у сарадњи са Аналитичком групом МО и ВС изврши планску активност усмерену на анализу функционисања механизма **родно одговорног буџетирања**, ради предлагања мера за његово унапређење у наредном периоду.

Управи за стратегијско планирање Сектора за политику одбране МО се препоручује да у изради стратегијских и планских докумената угради родни аспект и да уважи иницијативу појединих организационих јединица МО и ВС за **замену појединих чланова Аналитичке групе МО и ВС** и да ради унапређења рада ове групе припреми **измену и допуну Решења државне секретарке о именовању чланова Аналитичке групе МО и ВС** заменом неактивних чланова и **проширењем њеног састава** из још пет организационих јединица и то: **Сектора за материјалне ресурсе МО, Инспектората одбране, Управе за међународну војну сарадњу СПО МО и Управе за обуку и доктрину ГШ ВС и једно лице из категорије професионалног војника.**

На предлог Управе за кадрове Сектора за људске ресурсе МО, Институту за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране МО у сарадњи са Универзитетом одбране предлаже се **спровођење научног истраживања којим би се установила категорија лидера у систему одбране**, како би се касније ваљано приступило изради Критеријума за селекцију и вођење у каријери жена-лидера у Управи за кадрове СЈР МО.

Управи за организацију Сектора за политику одбране МО се предлаже се да утврди да ли постоје **недостаци у организацији и систематизацији радних места** у МО и ВС којима се фаворизује распоређивање мушкараца на послове и задатке и на руководећа радна места, а која у складу са њиховом стручношћу могу обављати и жене официри и цивили. Уколико наведени недостаци постоје, треба да их уклонити и о томе обавестити Аналитичку групу МО и ВС.

Управи за међународну војну сарадњу СПО МО се предлаже се **успостављање родно осетљиве евиденције и вођење родно разврстане статистике** о учешћу жена запослених у МО и ВС у активностима међународне цивилне и војне сарадње и **успостављање и развој међународне сарадње** ради подршке реализацији циљева НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН у МО и ВС. Евиденција треба да буде дневно ажурирана и у складу са рубрикама за лица разврстана по полу садржана у КаИС, којима треба придодати рубрику за активност из међународне војне сарадње у којој та особа женског пола учествује, својство у ком учествује (нпр. члан делегације, шеф делегације, преводилац и сл.), термин и место у коме се активност реализује.

Свим организационим јединицама МО и ВС се предлаже се да предлози планираних активности за спровођење НАП-а у 2013. години буду исказани и кроз потребна материјална и финансијска средства за њихову реализацију и да их благовремено доставе Управи за стратегијско планирање СПО МО.

Сектору за политику одбране, а пре свега Управи за стратегијско планирање и Управи за међународну војну сарадњу, предлаже се да, у сарадњи са заинтересованим партнерима из земље и иностранства, благовремено **планирају обуку руководиоца у МО и ВС** о значају увођења родне перспективе у реформу сектора безбедности, као и обуку **чланова Аналитичке групе, кадровских служби и финансиста** из надлежних организационих јединица МО и ВС за спровођење родно одговорне анализе, вођење родне евиденције и статистике и родно одговорног буџетирања, током 2012-2013. године.

Ради ефикаснијег и поузданијег извештавања о остваривању петог општег циља садржаног у НАП-у - осигуравање задовољавајућег нивоа делотворне заштите жена и девојака од свих видова дискриминације, кршења женских људских права и родно заснованог насиља, **предлаже се да се у Управи за традицију, стандард и ветеране СЛР МО, до краја 2012. године, успостави евиденција о притужбама због кршења женских људских права, дискриминације и родно заснованог насиља и извештавање о степену остваривања нормативне и делотворне заштите жена у МО и ВС.**

Аналитичка група МО и ВС указује да постоји оправдана бојазан да би планирано смањење државне администрације у првом реду погодило жене запослене у државним институцијама, укључујући и Министарство одбране, јер подаци говоре да оне преовлађују на административним дужностима. Процењује се да би то могло да поново утиче на укупно смањење заступљености жена у МО и ВС и да погоди тзв. рањиве категорије као што су: самохране мајке, жене из мањинских етничких група, принудно расељена лица, инвалиди, труднице, породиле, лица ангажована по уговору на одређено време итд. **Стога би требало мерама делотворне акције предупредити негативне појаве очекиваног смањења броја запослених у државној администрацији, уз очување и поштовање гарантованих људских права жена.**

РУКОВОДИЛАЦ
АНАЛИТИЧКЕ ГРУПЕ МО и ВС
мр Биљана Стојковић